

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціальної педагогіки
та психології

О.В. Пономаренко

«_____» _____ 202__

ЛОГОПЕДИЧНИЙ МАСАЖ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 016 «Спеціальна освіта»
спеціалізації 016.01 – Логопедія
освітньо-професійна програма – Логопедія

Укладачі: Заверико Н.В., к.пед.н., професор кафедри соціальної педагогіки та спеціальної освіти, Москалюк Т.Д. викладач кафедри соціальної педагогіки та спеціальної освіти

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної педагогіки
та спеціальної освіти

Протокол № _____ від “___” _____ 202__ р.
Завідувач кафедри соціальної педагогіки та
спеціальної освіти

_____ Н.В. Заверико

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та
психології

Протокол № _____ від “___” _____ 202__ р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціальної педагогіки та
психології

_____ І.В. Козич

Погоджено
з навчально-методичним відділом

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

202_ рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 01 – «Освіта/Педагогіка»	Кількість кредитів –3	Вибіркова	
		Цикл дисциплін Цикл професійної підготовки освітньої програми	
Спеціальність 016 – «Спеціальна освіта»	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
Спеціалізація 016.01 – Логопедія		7 -й	
Освітньо-професійна програма Логопедія		Лекції	
	Змістових модулів – 4	24 год.	4
		Практичні	
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів –17	24 год.	8
		Самостійна робота	
		42 год.	78
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Логопедичний масаж» є сформування у студентів системи спеціальних знань, вмінь та навичок використання прийомів логопедичного масажу корекційній роботі з дітьми, що мають порушення мовленнєвого розвитку.

Основними **завданнями** викладання дисципліни «Логопедичний масаж» є:

- уточнити знання студентів щодо анатомії фізіології органів мовлення в нормі та при патології;
- ознайомити з науково-теоретичними основами застосування засобів логопедичної реабілітації у комплексній корекційно-розвитковій роботі з дітьми, що мають порушення мовленнєвого розвитку;
- сформувати практичні навички проведення логопедичного масажу та пасивно-активної артикуляційної гімнастики;
- навчити здійснювати диференційований вибір комплексу масажних рухів в залежності від стану м'язового тону та емоційного стану дитини, що має порушення психомовленнєвого розвитку;
- ознайомити студентів з умовами правильної організації і проведення масажу в логопедичній практиці, методикою логопедичного масажу та технікою його виконання;
- ознайомити студентів із сучасними інноваційними техніками логопедичного масажу та артикуляційної гімнастики для дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку;
- розкрити особливості та закономірності розвитку, а також потенційні можливості усіх категорій дітей, які мають психофізичні порушення, надати інформацію про сучасні методи

та прийоми логопедичного масажу та артикуляційної гімнастики для окресленої категорії дітей.

Міждисциплінарні зв'язки. Проблематика курсу «Логопедичний масаж» пов'язана з курсами «Неврологічні основи логопедії», «Логопедія», «Логопедичні технології», «Методика логопедичної роботи з дітьми з комбінованими порушеннями».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Анатомо-фізіологічні основи логопедичного масажу

Тема № 1. Фізіологічний вплив логопедичного масажу на організм.

Фізіологічний вплив логопедичного масажу на органи та системи. Логопедичний масаж як ефективний засіб логопедичної реабілітації дітей, що мають порушення мовленнєвого та психофізичного розвитку. Фізіологічне обґрунтування застосування логопедичного масажу. Цілі і завдання логопедичного масажу.

Тема № 2. Анатомія і фізіологія органів мовлення в нормі.

Центральний та периферійний відділи мовленнєвого апарату. Анатомія і фізіологія органів артикуляційного апарату.

Тема № 3. Обстеження артикуляційного апарату.

Визначення стану м'язового тону органів артикуляційного апарату. Характеристика порушень м'язового тону.

Змістовий модуль 2. Організація логопедичного масажу в корекційному процесі

Тема № 4. Організація логопедичного масажу та артикуляційної гімнастики в логопедичній практиці.

Час проведення масажу в структурі логопедичного заняття. Дозування та тривалість логопедичного масажу. Положення тіла пацієнта під час проведення логопедичного масажу. Показання та протипоказання до застосування диференційованого логопедичного масажу. Гігієнічні вимоги до проведення логопедичного масажу: організація робочого місця, положення кушетки, інструментальний столик, медичні матеріали та препарати.

Тема № 5. Техніка використання логопедичного масажу

Основні прийоми класичного логопедичного масажу: погладження, розтирання, розминання, вібрація, поколювання, щільне натискання. Методичні вказівки та помилки при їх виконанні. Комплексне використання прийомів логопедичного масажу.

Тема № 6. Принципи побудови перспективного планування корекційно-розвиткових заходів для дітей, що мають порушення мовленнєвого та психофізичного розвитку.

Принцип комплексності. Принцип врахування індивідуальних особливостей дитини. Принцип диференційованого підходу. Вибір прийомів і методики масажу в залежності від клінічної форми порушення.

Змістовий модуль 3. Методики логопедичного масажу

Тема № 7. Інструментальні методи логопедичного впливу

Проведення масажу за допомогою спеціальних інструментів: постановочних зондів, шпательів, зубних щіток, масажерів для язика. Методика зондового масажу О.В. Новікової.

Тема № 8. Методика використання точкового масажу

Прийоми точкового масажу. Методичні вказівки до проведення точкового масажу. Елементи методу метамірної стимуляції Скворцової-Осипенко.

Тема № 9. Пасивно-активна гімнастика м'язів та артикуляційного апарату

Методи і прийоми, які дозволяють активізувати збережені при псевдобульбарній, мозочковій дизартріїх мимовільні рухи та перехід їх у довільні оптимальні ігрові прийоми.

Тема № 10. Використання прийомів самомасажу в логопедичній практиці.

Використання прийомів самомасажу в структурі групових логопедичних занять. Мета та тривалість процедури самомасажу.

Змістовий модуль 4. Логопедичний масаж при різних порушеннях мовлення

Тема № 11. Комплекс масажних рухів, спрямованих на розслаблення м'язів артикуляційної мускулатури (за методикою О.О. Дьякової)

Загальні рекомендації до проведення розслаблюючого логопедичного масажу. Техніка масажних рухів. Прийоми пасивної і пасивно-активної гімнастики.

Тема № 12. Комплекс масажних рухів, спрямованих на активізацію м'язів артикуляційної мускулатури (за методикою О.О. Дьякової)

Загальні рекомендації з проведення логопедичного масажу для активізації. Техніка масажних рухів. Прийоми самомасажу.

Тема № 13. Специфіка проведення логопедичного масажу та артикуляційної гімнастики при дизартрії.

Діагностичні проби. Диференційоване використання прийомів логопедичного масажу в залежності від форми дизартрії. Етапи логопедичного масажу при ДЦП. Види логопедичного масажу при ДЦП.

Тема № 14. Специфіка проведення логопедичного масажу та логопедичних вправ при ринолалії та порушеннях голосу.

Діагностичні проби. Загальні методичні рекомендації до проведення логопедичного масажу при ринолалії в доопераційний та післяопераційний періоди. Техніка масажних рухів. Використання точкового масажу при проведенні фонаційної гімнастики.

Тема № 15. Специфіка проведення логопедичного масажу та артикуляційної гімнастики при заїканні.

Діагностичні проби. Вплив логопедичного масажу на емоційний стан дітей, що заїкаються.

Організація логопедичного заняття з дітьми, що заїкаються із включенням прийомів логопедичного масажу.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів			
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів	
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	15	4/1	2	1	2	-	9	14	5	10	15	
2	15	8/2	4	1	4	1	7	13	4	8	12	
3	15	8/2	4	1	4	1	7	13	4	12	16	
4	15	8/2	4	1	4	1	7	13	6	11	17	
Усього за змістові модулі	60	28/14	14	8	14	6	30	53	19	41	60	
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30										40	
Загалом			90							100		

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Тема № 1. Фізіологічний вплив логопедичного масажу на організм. Тема № 2. Анатомія і фізіологія органів мовлення в нормі. Тема № 3. Обстеження артикуляційного апарату.	2	1
2	Тема № 4. Організація логопедичного масажу та артикуляційної гімнастики в логопедичній практиці. Тема № 5. Техніка використання логопедичного масажу Тема № 6. Принципи побудови перспективного планування корекційно-розвиткових заходів для дітей, що мають порушення мовленнєвого та психофізичного розвитку.	2	1
3	Тема № 7. Інструментальні методи логопедичного впливу Тема № 8. Методика використання точкового масажу Тема № 9. Пасивно-активна гімнастика м'язів та артикуляційного апарату Тема № 10. Використання прийомів самомасажу в логопедичній практиці.	4	1
4	Тема № 11. Комплекс масажних рухів, спрямованих на розслаблення м'язів артикуляційної мускулатури. Тема № 12. Комплекс масажних рухів, спрямованих на активізацію м'язів артикуляційної мускулатури. Тема № 13. Специфіка проведення логопедичного масажу та артикуляційної гімнастики при дизартрії. Тема № 14. Специфіка проведення логопедичного масажу та логопедичних вправ при ринолалії та порушеннях голосу. Тема № 15. Специфіка проведення логопедичного масажу та артикуляційної гімнастики при заїканні.	4	1
Разом		12	4

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/ди ст ф.
1	2	3	4
1	<p>Тема № 1. Фізіологічний вплив логопедичного масажу на організм.</p> <p>Тема № 2. Анатомія і фізіологія органів мовлення в нормі.</p> <p>Тема № 3. Обстеження артикуляційного апарату.</p>	2	
2	<p>Тема № 4. Організація логопедичного масажу та артикуляційної гімнастики в логопедичній практиці.</p> <p>Тема № 5. Техніка використання логопедичного масажу</p> <p>Тема № 6. Принципи побудови перспективного планування корекційно-розвиткових заходів для дітей, що мають порушення мовленнєвого та психофізичного розвитку.</p>	2	1
3	<p>Тема № 7. Інструментальні методи логопедичного впливу</p> <p>Тема № 8. Методика використання точкового масажу</p> <p>Тема № 9. Пасивно-активна гімнастика м'язів та артикуляційного апарату</p> <p>Тема № 10. Використання прийомів самомасажу в логопедичній практиці.</p>	4	1
4	<p>Тема № 11. Комплекс масажних рухів, спрямованих на розслаблення м'язів артикуляційної мускулатури.</p> <p>Тема № 12. Комплекс масажних рухів, спрямованих на активізацію м'язів артикуляційної мускулатури.</p> <p>Тема № 13. Специфіка проведення логопедичного масажу та артикуляційної гімнастики при дизартрії.</p> <p>Тема № 14. Специфіка проведення логопедичного масажу та логопедичних вправ при ринолалії та порушеннях голосу.</p> <p>Тема № 15. Специфіка проведення логопедичного масажу та артикуляційної гімнастики при заїканні.</p>	4	1
Разом		12	8

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання - підготувати доповідь та виступити за темами.	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення логопедичного масажу. Розкрийте місце логопедичного масажу в комплексній системі корекційно-педагогічного впливу. 2. Розкрийте фізіологічний вплив логопедичного масажу на організм. 3. Розкрийте цілі і задачі логопедичного масажу. Опишіть етапи логопедичного масажу та їх завдання. 4. Розкрийте будову голови і шиї: кістки черепа, кістки обличчя. 5. Опишіть жувальні м'язи і їх основні функції. 6. Опишіть групу мимічних м'язів і їх основні функції. 7. Розкрийте анатомію і фізіологію артикуляційного апарату; порожнину рота, м'язів губ, щік, м'якого піднебіння, їх функції та іннервацію. 8. Опишіть язик, його відділи, скелетні та власні м'язи язика. 9. Розкрийте зміст попереднього діагностування стану м'язового тону органів артикуляційного апарату (огляд, пальпація, спостереження при виконанні динамічних і статичних вправ). 10. Дайте характеристику порушень стану м'язового тону органів артикуляційного апарату (спастичність, гіпотонія, дистонія). 	<p>Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: Повнота відповіді – 2 Самостійність - 3</p>	5

	Практичне завдання: Виготовлення лепбуку з теми.	Виготовити леп бук, що відобразатиме теоретичні основи масажу. Форма виконання довільна. Презентується на практичному занятті або розміщується фото виробу на сторінку курсу в Мудл https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=14356	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: Творчий підхід – 5 Орієнтація у змісті (можливість відповісти на запитання) – 5	10
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			15
2	Теоретичне завдання – підготувати доповіді та виступити за темами (можливі 2 виступи на 2 практичних заняття).	Питання для підготовки: Час проведення масажу в структурі логопедичного заняття. Дозування та тривалість логопедичного масажу. Положення тіла пацієнта під час проведення логопедичного масажу. Показання та протипоказання до застосування диференційованого логопедичного масажу. Гігієнічні вимоги до проведення логопедичного масажу: організація робочого місця, положення кушетки, інструментальний столик, медичні матеріали та препарати. Основні прийоми класичного логопедичного масажу: погладження, розтирання, розминання, вібрація, поколювання, щільне натискання. Методичні вказівки та помилки при їх виконанні. Комплексне використання прийомів логопедичного масажу. Принцип комплексності. Принцип врахування індивідуальних особливостей дитини. Принцип диференційованого підходу. Вибір прийомів і методики масажу в залежності від клінічної	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: Своєчасне виконання - 2 Повнота відповіді – 2	2*2=4

		форми порушення.		
	Практичне завдання: Основні масажні прийоми, рухи	Продемонструвати основні масажні рухи в ході ділової гри (прогладжування, розтирання, розминання, вібрація, поколючування, щільне натискання).	Максимальна кількість балів - 8, які нараховуються за виконання таких частин роботи: 1) повнота відповіді - 3; 2) означення функції кожного прийому – 5;	8
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	4			12
3	Теоретичне завдання – підготувати доповіді та виступити за темами (можливі 2 виступи на 2 практичних заняття).	Питання для підготовки: Проведення масажу за допомогою спеціальних інструментів: постановочних зондів, шпателів, зубних щіток, масажерів для язика. Методика зондового масажу О.В. Новікової. Прийоми точкового масажу. Методичні вказівки до проведення точкового масажу. Елементи методу метамірної стимуляції Скворцової-Осипенко. Методи і прийоми, які дозволяють активізувати збережені при псевдобульбарній, мозочковій дизартріях мимовільні рухи та перехід їх у довільні оптимальні ігрові прийоми. Використання прийомів самомасажу в структурі групових логопедичних занять. Мета та тривалість процедури самомасажу.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: Повнота відповіді – 2	2*2=4
	Практичне завдання: Демонстрація комплексів масажних технік.	Продемонструвати техніки: - масажних рухів, спрямованих на розслаблення м'язів шиї, обличчя, жувальних та м'язів губ, м'язів язика.	Максимальна кількість балів - 3, які нараховуються за виконання таких частин роботи:	3*2=6

		- масажних рухів, спрямованих на активізацію м'язів обличчя, жувальних м'язів, м'язів губ, язика, м'якого піднебіння, шиї.	1) означення функції кожного прийому – 1; 2) правильна послідовність виконання – 1.	
	Практичне завдання: Демонстрація комплексів масажних технік.	Продемонструвати 2 техніки з перелічених: - пасивно-активної логопедичної гімнастики; - розслаблюючого та стимулюючого техніки в крапковому масажі; - самомасажу; - зондового логопедичного масажу на язиці.	Максимальна кількість балів - 3, які нараховуються за виконання таких частин роботи: 1) повнота відповіді - 1; 2) означення функції кожного прийому – 1; 3) правильна послідовність виконання – 1.	3*2=6
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	5			16
4	Теоретичне завдання – підготувати доповіді та виступити за темами (можливі 2 виступи на 2 практичних заняття).	Питання для підготовки: Загальні рекомендації до проведення розслаблюючого логопедичного масажу. Техніка масажних рухів. Прийоми пасивної і пасивно-активної гімнастики. Загальні рекомендації з проведення логопедичного масажу для активізації. Техніка масажних рухів. Прийоми самомасажу. Діагностичні проби. Диференційоване використання прийомів логопедичного масажу в залежності від форми дизартрії. Етапи логопедичного масажу при ДЦП. Види логопедичного масажу при ДЦП. Діагностичні проби. Загальні методичні	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: Повнота відповіді – 2 Самостійність - 2	2*2=4

		<p>рекомендації до проведення логопедичного масажу при ринолалії в доопераційний та післяопераційний періоди. Техніка масажних рухів. Використання точкового масажу при проведенні фонаційної гімнастики.</p> <p>Діагностичні проби. Вплив логопедичного масажу на емоційний стан дітей, що заїкаються.</p> <p>Організація логопедичного заняття з дітьми, що заїкаються із включенням прийомів логопедичного масажу.</p>		
	<p>Практичне завдання: Демонстрація комплексів масажних технік.</p>	<p>На практичному занятті продемонструвати техніки:</p> <ul style="list-style-type: none"> -фонаційної гімнастики; -логопедичного масажу при ринолалії в доопераційний та післяопераційний періоди; -логопедичного масажу при заїканні; -логопедичного масажу в залежності від форми дизартрії (на вибір). 	<p>Максимальна кількість балів - 2, які нараховуються за виконання таких частин роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повнота відповіді - 3; 2) означення функції кожного прийому – 3; 3) правила послідовності – 4; 4) дотримання вимог до організації процесу – 3. 	2*4= 13
<p>Усього за ЗМ 4 контр. заходів</p>	6			17
<p>Усього за змістові модулі контр. заходів</p>	17			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Теоретичне завдання: тестування	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення логопедичного масажу. Розкрийте місце логопедичного масажу в комплексній системі корекційно-педагогічного впливу. 2. Розкрийте фізіологічний вплив логопедичного масажу на організм. 3. Розкрийте цілі і задачі логопедичного масажу. Опишіть етапи логопедичного масажу та їх завдання. 4. Опишіть види логопедичного масажу: класичний ручний масаж, крапковий, апаратний, зондовий (за методикою Новікової О.В.). 5. Розкрийте будову голови і шиї: кістки черепа, кістки обличчя. 6. Опишіть жувальні м'язи і їх основні функції. 7. Опишіть групу мимічних м'язів і їх основні функції. 8. Розкрийте анатомію і фізіологію артикуляційного апарату; порожнину рота, м'язів губ, щік, м'якого піднебіння, їх функції та іннервацію. 9. Опишіть язик, його відділи, скелетні та власні м'язи язика. 10. Розкрийте зміст попереднього діагностування стану м'язового тону органів артикуляційного апарату (огляд, пальпація, спостереження при виконанні динамічних і статичних вправ). 11. Дайте характеристику порушень стану м'язового тону органів артикуляційного апарату (спастичність, гіпотонія, дистонія). 12. Опишіть правила проведення логопедичного масажу. Розкрийте підготовку дитини до першого сеансу логопедичного масажу. 13. Розкрийте положення тіла під час проведення логопедичного масажу. 14. Опишіть обладнання кабінету для масажу, гігієнічні вимоги до нього. 15. Розкрийте умови проведення масажу: час проведення масажу в структурі логопедичних занять, дозування і тривалість логопедичного масажу. 16. Розкрийте показання та протипоказання до застосування 	Тестування передбачає надання відповідей на 40 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів	20

	<p>логопедичного масажу.</p> <p>17. Продемонструйте техніку масажних рухів, спрямованих на розслаблення м'язів шиї, обличчя, жувальних та м'язів губ, язика.</p> <p>18. Продемонструйте техніку масажних рухів, спрямованих на активізацію м'язів обличчя, жувальних м'язів, м'язів губ, язика, м'якого піднебіння, шиї.</p> <p>19. Продемонструйте техніку пасивно-активної логопедичної гімнастики, як важливого засобу додаткового впливу.</p> <p>20. Розкрийте метод самомасажу в структурі групових логопедичних занять та методику проведення приймів самомасажу.</p> <p>21. Розкрийте крапковий масаж, як один із методів рефлекторного впливу. Дайте визначення крапкового масажу, визначте цілі. Дайте методичні вказівки до проведення крапкового масажу.</p> <p>22. Розкрийте функціональний зв'язок біологічно активних точок з м'язами артикуляційного апарату. Дайте визначення місцезнаходження біологічно активних точок. Продемонструйте техніку розслаблюючого та стимулюючого техніки в крапковому масажі.</p> <p>23. Дайте характеристику специфічним розладам рухової сфери, що впливають на формування мовлення при ДЦП (патологічні оральні і тонічні рефлекси).</p> <p>24. Опишіть методи і прийоми погашення рефлексів орального автоматизму, патологічних тонічних рефлексів.</p> <p>25. Розкрийте етапи логопедичного масажу при ДЦП, його задачі.</p> <p>26. Розкрийте види логопедичного масажу в корекції ДЦП (класичний масаж, масаж по біологічно активним точкам, масаж з елементами метамірної стимуляції).</p> <p>27. Розкрийте диференційоване використання прийомів логопедичного масажу при ДЦП, використання «рефлекс-забороняючих» позицій при проведенні логопедичного масажу з дітьми, що хворі на ДЦП.</p> <p>28. Продемонструйте техніку пасивно-активної гімнастики в корекції ДЦП. Пасивно-активна гімнастика на дистальні відділи, її завдання.</p> <p>29. Дайте загальні рекомендації до проведення логопедичного масажу при ринолалії в постопераційний період.</p>		
--	--	--	--

		<p>30. Продемонструйте техніку масажних рухів, спрямованих на активізацію м'язів піднебінної занавіски, піднебінно-язикових і піднебінно-глоткових м'язів.</p> <p>31. Розкрийте використання прийомів крапкового масажу при проведенні фонаційної гімнастики.</p> <p>32. Розкрийте вплив логопедичного масажу на емоційний стан осіб, що заїкаються.</p> <p>33. Розкрийте принципи побудови перспективного планування корекційно-розвиткових заходів: принцип комплексності; врахування індивідуальних особливостей дитини; принцип поетапного формування навичок; принцип диференційованого підходу в логопедичній роботі.</p>		
	<p>Практичне завдання</p>	<p>Творче завдання передбачає демонстрацію масажних технік та комплексу артикуляційної гімнастики:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Продемонструйте комплекс масажних рухів, спрямованих на розслаблення м'язів шиї та обличчя. 2. Продемонструйте комплекс масажних рухів, спрямованих на розслаблення жувальних та м'язів м'язів. 3. Продемонструйте комплекс масажних рухів, спрямованих на розслаблення м'язів губ та язика. 4. Продемонструйте комплекс масажних рухів, спрямованих на активізацію м'язів обличчя та жувальних м'язів. 5. Продемонструйте комплекс масажних рухів, спрямованих на активізацію м'язів губ, язика, м'якого піднебіння. 6. Виконайте зондовий масаж язика (зонд № 1). 7. Виконайте зондовий масаж язика (зонд № 2). 8. Виконайте зондовий масаж язика (зонд № 3). 9. Виконайте зондовий масаж язика (зонд № 4). 10. Виконайте зондовий масаж язика (зонд № 5). 11. Виконайте зондовий масаж язика (зонд № 6). 12. Виконайте зондовий масаж язика (зонд № 7). 13. Виконайте зондовий масаж язика (зонд № 8). 14. Продемонструйте комплекс масажних рухів, спрямованих на активізацію м'язів піднебінної занавіски, піднебінно-язикових і піднебінно-глоткових м'язів. 	<p>Максимальна кількість балів – 20, які нараховуються за виконання таких частин роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> -визначення напрямків роботи – 2 б.; -правильне визначення мети та доцільності завдання – 5 б.; -логічність, послідовність викладення матеріалу – 3 б.; -логічне обґрунтування результатів – 3 б.; -доцільність запропонованих форм та методів роботи – 5 б.; презентація комплексу під час екзамену – 2б. 	<p>20</p>

	<p>15. Продемонструйте комплекс логопедичного масажу при заїканні.</p> <p>16. Продемонструйте статичні вправи, що використовуються під час діагностичного обстеження органів артикуляційного апарату.</p> <p>17. Продемонструйте динамічні вправи, що використовуються під час діагностичного обстеження органів артикуляційного апарату.</p> <p>18. Продемонструйте вправи пасивної артикуляційної гімнастики, що використовуються в роботі з дітьми, хворими на церебральний параліч.</p> <p>19. Продемонструйте вправи активної артикуляційної гімнастики, що використовуються в роботі з дітьми, хворими на церебральний параліч.</p> <p>20. Продемонструйте прийоми самомасажу м'язів голови, шиї, обличчя.</p> <p>21. Продемонструйте прийоми самомасажу м'язів язика.</p> <p>22. Продемонструйте 3-4 вправи на розвиток фізіологічного дихання, які використовуються в корекційній роботі з дітьми, що мають церебральний параліч.</p> <p>23. Продемонструйте комплекс масажу по біологічно активних точках (ціль – за вибором).</p> <p>24. Продемонструйте комплекс пасивних та пасивно-активних рухів, що стимулюють роботу піднебінно-глоткових м'язів.</p> <p>25. Продемонструйте комплекс масажу по біологічно-активних точках в поєднанні з фонаційною гімнастикою.</p> <p>26. Продемонструйте кілька вправ перехресного крапкового масажу за методикою К.А.Семенової.</p>		
Усього за підсумковий семестровий контроль			40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Ласточкина О. В. Логопедичний масаж: курс лекцій. Навчально- методичний посібник для студентів спеціальності «Корекційна освіта. Логопедія». Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. 80с.
2. Логопедія: підручник / За ред. М.К. Шеремет. Вид. 3-тє, перер. та доповн. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2015. 776 с.
3. Кошелєвський Р. Основи дитячої рефлексотерапії. Тернопіль : Підручники і посібники, 2007. 248 с.
4. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині: підручник. Київ : ВСВ «Медицина», 2010. 352 с.
5. Шеремет М.К., Боряк О.В. Неврологічні основи логопедії : навч.посіб. Суми : ФОП Цьома С.П., 2016. 252 с.

Додаткова:

1. Вороніна Т., Стеценко І., Мосієнко М. Логопедична робота у дитячому садку. Київ: Шкільний світ, 2011. 120 с.
2. Гаврилова Н.С. Логопедичний масаж, як засіб корекції порушень артикуляційної моторики у дітей. URL: <https://aqce.com.ua/download/publications/177/265.pdf/>
3. Потапенко О. М. Масаж біологічно активних точок у корекційній роботі логопеда. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. Вип. 24. С. 190-193.*
4. Рібцун Ю. В. Види логопедичного масажу в роботі з дітьми із порушеннями мовленнєвого розвитку. URL: https://lib.iitta.gov.ua/5850/1/%D0%9B%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%BF_%D0%BC%D0%B0%D1%81%D0%B0%D0%B6_%D0%A0%D1%96%D0%B1%D1%86%D1%83%D0%BD.pdf
5. Санс Менгібар Х.М. Дитячий масаж / Хосе Мануель Санс Менгібар; [пер. з ісп.]. Харків: Фактор, 2011. 160с.
6. Степашко М.В., Сухостат Л.В. Масаж і лікувальна фізкультура в медицині: підручник. Київ : ВСВ«Медицина», 2010. 352 с.
7. Шафеева А. А. Логопедический массаж: метод. Пособие / А. А. Шафеева. Москва: БЕТА-ФРЕЙМ, 2009. 56с.
8. Bauman-Waengler J. Articulation and phonology in speech sound disorders . Ocean View School District, Oxnard, California. 2016.
9. Kurtz E. A. Understanding motor skills in children with dyspraxia, ADHD, autism, and other learning disabilities: A guide to improving coordination. Jessica Kingsley Publishers, 2007.
10. Nusser-Müller-Busch R., Gampp Lehmann K. Facial-oral tract therapy (FOTT). Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-51637-6>, 2021.
11. Seikel J. A., Drumright D. G., King D. W. Anatomy & physiology for speech, language, and hearing. Cengage Learning, 2015.
12. Whitaker H. A. (ed.). Concise encyclopedia of brain and language. Elsevier, 2010.

Інформаційні джерела:

1. Анатомія людини. URL: <https://anatomia.org.ua/photo/>
2. Артикуляційна гімнастика для малюків. URL: <https://ladonky.rv.ua/artykulyatsijna-gimnastyka-dlya-malyukiv/>
3. Динамічна артикуляційна гімнастика. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=GW1RpthklBU>
4. Дихальна гімнастика за авторською методикою О. М. Стрельнікової. Комплекс вправ. URL: http://osvita-mvk.if.ua/content&content_id=1374
5. Літовченко О. В. Патогенетичні механізми заїкання. URL : https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2010/6_2010/28.pdf

6. М'язи і фасції голови. діафрагма. URL : <https://anatom.ua/basis/text/all/1-24/>
7. Методика логопедичного точкового масажу (масаж біологічно активних точок). URL: <https://korektolog.com/index.php/logomasazh/109-metodykamasaj-bat>
8. Основи масажу. URL: https://www.researchgate.net/publication/286926694_OSNOVI_MASAZU